

УДК: 378.147

Н.Д. ОСТРОВСЬКА

ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ МАЙБУТНІХ АГРАРНИКІВ МЕТОДОМ КОМП'ЮТЕРНОГО ТЕСТУВАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

***Резюме.** У статті розглядаються питання підвищення якості оцінювання навчальних досягнень майбутніх аграрників на заняттях із суспільних дисциплін. Подано особливості комп'ютерного тестування, можливості диференціації і індивідуалізації тестів, з врахуванням типів темпераменту студента. Накреслено перспективи подальшого вдосконалення методу комп'ютерного тестування.*

***Ключові слова:** майбутні аграрники, суспільні дисципліни, тести, комп'ютерне тестування, недоліки комп'ютерного тестування, оцінювання.*

Постановка проблеми. Проблема контролю та оцінювання знань, умінь і навичок тих, кого навчають, завжди була в центрі уваги педагогів. Діючий сьогодні закон України “Про освіту” визначає завдання і вимоги до змісту освіти, його соціальної орієнтації. Залишається не вирішеною низка проблем:

- якість підготовки випускників не відповідає потребам народного господарства;
- працевлаштування випускників;
- забезпечення занять сучасними засобами навчання.

Зняти їх частково можна шляхом комплексних дій: введенням сучасних освітніх технологій, оновленням системи контролю і оцінювання знань. Одне з визначних місць у підвищенні якості знань наших випускників належить контролю і оцінюванню знань студентів. Саме від якості проведення цих складових навчального процесу залежить кінцевий результат – сформованість професійної компетентності фахівців взагалі та майбутніх аграрників зокрема. Саме тому контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів завжди є в полі зору дослідників.

Аналіз останніх досліджень. Проблема контролю завжди була в центрі уваги дослідників. Так, психологічні механізми цього процесу досліджували Б.Г. Ананьєв, І.М. Галян, М.Д. Наумов, І.С. Якиманська; педагогічні аспекти цієї проблеми вивчали та аналізували Ш.О. Амонашвілі, С.Л. Близнюк, К.Г. Делікатний, В.Ф. Паламарчук, В.М. Полонський, С.І. Подмазін, Л.М. Романишина, П.І. Сікорський; методичні сторони питань оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках у школі в умовах 12-бальної шкали представлені у працях Н.М. Буринської, Л.П. Величко, М.С. Козуб, Н.Ю. Матяш, Т.С. Нінової, В. Л.Чернової, Т.І. Фещенко, Г.С. Юзбашевої, О.Г. Ярошенко.

Складність та багатоплановість питання оцінювання навчальних досягнень стимулює науковий пошук нових психолого-педагогічних шляхів до його розв'язання. В останні роки зазначену проблему активно вивчають в контексті підходу до оцінювання як до окремого виду педагогічної діяльності, що має власну структуру. Такі позиції підтримують Г.Ю. Ксьонзова, Н.Ю. Максимова, С.І. Поздєєва, М.І. Семко. Заслужують на увагу пошуки педагогів щодо виділення умінь, якими повинен володіти учитель для якісного виконання оцінювальної діяльності. Структуру та складові елементи цих умінь активно досліджували вітчизняні та зарубіжні дидакти А.К. Маркова, В.Ф. Кочуров, М.О. Кудайкулов, Н.Д. Кучугурова, А.А. Реан.

Тому **метою статті** є питання про удосконалення методів контролю, які забезпечили вірогідність оцінювання навчальних досягнень студентів.

Виклад основного матеріалу. У Національній доктрині розвитку освіти в Україні у ХХІ столітті вказується на те, що необхідно проводити пошуки шляхів підвищення якості

навчального процесу. Значна роль при цьому відводиться контролю, особливо його оптимізації та інтенсифікації.

Нині навчальний процес характеризується низкою суперечностей між: сучасними вимогами до впровадження в навчальний процес новітніх засобів, контролю і його фактичним станом; потребою у постійному педагогічному моніторингу і обмеженими технічними можливостями вищих навчальних закладів; технологічною можливістю використання тестового комп'ютерного контролю і недостатньою розробленістю науково-методичного забезпечення цього процесу.

Розглядаючи питання про модернізацію методів контролю і оцінювання навчальних досягнень студентів, ми враховували багато факторів:

1. Характер освітньої системи має бути особистісно-орієнтованим.
2. Оцінювання проводити з використанням принципів диференціації і індивідуалізації.
3. Забезпечити зменшення терміну контролю і його якість.
4. Запровадити комп'ютерне оцінювання навчальних досягнень студентів [2].

Для виконання цих завдань нами було проведено таке.

За результатами вступної контрольної роботи і історії України студенти були розподілені за рівнями засвоєння знань на 4 групи: розпізнавання, репродукція, реконструкція і творчість. Розподіл проводили у відповідності до пропозицій В.П.Беспалька [1] і І.Я.Лернера [4]. На наступному етапі склали варіанти перевірочних робіт для усіх рівнів засвоєння знань. Варіанти запитань і можливі відповіді занесли в комп'ютер. Ознайомили студентів з особливостями комп'ютерного оцінювання знань і методикою його проведення.

Ми намагались, щоб студенти мали можливість розвивати свої природні задатки й здібності. Особливо це стосується навчального процесу підготовки з історії, філософії та політології, дисциплін, які займають одне з провідних місць у формуванні свідомих громадян України. Саме тому дисципліни гуманітарного циклу є складовою професійної підготовки фахівців будь-якого профілю. На основі особистісно-орієнтованої системи навчання основним завданням освітньої системи є розкриття, розвиток особистості учня або студента, стимул механізмів самореалізації, саморозвитку, адаптації [6]. Особливістю для України є те, що зміни, які відбуваються в суспільстві, впливають не тільки на загальноосвітні взаємини, але й на власні трансформаційні процеси [4, 60-63]. Ми враховували, що суспільні дисципліни суттєво впливають на формування громадянської позиції українців, на їх патріотизм, а також те, що засобом визначення якісних параметрів таких процесів виступає контроль як один з невід'ємних компонентів цього процесу. Адже контроль забезпечує визначення рівня знань, практичних навичок і умінь студентів, відповідність їх знань освітнім стандартам, уносить корективи у зміст, організацію і методику викладання навчальних дисциплін, у стиль діяльності викладачів, розвиток їхньої педагогічної культури і майстерності.

Як показав аналіз літературних джерел, дослідники прагнуть дотримуватися певних педагогічних вимог щодо організації контролю за навчальною діяльністю:

1. Індивідуальність – це контроль за роботою кожного учня, особистою навчальною діяльністю, що не припускає підміни результатів навчання окремих учнів підсумками роботи колективу і навпаки.
2. Систематичність – регулярність проведення контролю на всіх етапах процесу навчання, поєднання його з іншими сторонами навчальної діяльності учнів.
3. Розмаїття форм проведення – забезпечує виконання навчальної, розвиваючої і виховної функції контролю, підвищує інтерес учнів до його проведення і результатів.
4. Всебічність – полягає в тому, що контроль повинен охоплювати всі розділи навчальної програми, забезпечувати перевірку теоретичних знань, інтелектуальних і практичних умінь і навичок учнів.
5. Об'єктивність – виключає навмисні, суб'єктивні і помилкові оцінювальні судження і

висновки вчителя, які засновані на недостатньому вивченні учнів чи в упередженому ставленні його до деяких з них.

6. Диференційований підхід – враховує специфічні особливості кожного навчального предмета й окремих його розділів, а також індивідуальні якості учнів, що вимагають застосування відповідно до цих особливостей різної методики проведення контролю і педагогічного такту вчителя.

7. Єдність вимог учителів до контролю за навчальною роботою учнів у конкретній навчальній групі [2]

До цих вимог контролю ми добавили ще й врахування типу темпераменту студента, адже від цього залежить швидкість виконання завдань. Використання комп'ютерного контролю не забезпечує в повній мірі цю індивідуальну особливість контролю і в цьому є недолік комп'ютерного тестування.

Методика комп'ютерного тестування була загально прийнятою. За основу ми обрали методику, запропоновану І.Є.Булах [3], оскільки вона повністю відповідає можливостям нашого навчального закладу і вимогам, які ставляться до тестового контролю.

Тести складались за рівнями засвоєння знань У кожному варіанті були запитання чотирьох рівнів. Такий підхід до побудови тестів обумовлений тим, що з ними мали можливість упоратись усі студенти, але кожний у міру своєї готовності. Коефіцієнт засвоєння знань визначався за В.П.Беспальком [1]., за формулою:

$$K = \frac{\text{кількість правильних відповідей}}{\text{загальна кількість відповідей}} \cdot 100\%$$

Максимальна кількість балів – 20.

Анкетування студентів показало, що 87,5 % студентів висловились за комп'ютерне тестування, оскільки вони з ним знайомі ще по незалежному тестуванню. Вони відмічали, що таке тестування має низку переваг, проти контролю викладача. Серед переваг виділили:

1. Залишається ймовірність вгадування.
2. На результати не впливає суб'єктивна думка викладача, його настрої.
3. Не залежність від думки однокурсників, адже не має можливості порадитись з ними. Кожний зайнятий своїм варіантом.

4. Наявність індивідуальних тестів, що не відволікає на інші варіанти колег.

Деякі студенти подали свої думки стосовно недоліків такого тестування:

1. Не завжди встигають дати відповідь за встановлений термін часу (15,4%).
2. Відсутня можливість допомоги з боку викладача і одногрупників (67,3%).
3. Відсутність можливості одержати консультацію у викладача, щоб питання стало зрозумілим (78,7%).
4. Відсутність живого спілкування з викладачем, з групою позбавляє привабливості заняття (54,2%).

Аналіз відповідей студентів дав поштовх до роздумів щодо підвищення ефективності комп'ютерного тестування. Вивчаючи літературні джерела, ми звернули увагу на дослідження Є. Бондаревської [2]. За її баченням процес засвоєння знань складається з таких обов'язкових компонентів: аксіологічного, когнітивного, діяльнісно-творчого, особистісного. Використання цих компонентів дає змогу кожному студенту виявляти ініціативу, самостійність у роботі, тобто створюються умови для природного самовираження студента, що є сутністю суб'єкт-суб'єктних стосунків і передбачає визнання активної ролі, реальної участі студента у навчальному процесі; можливість студенту вибрати індивідуальне диференційоване завдання відповідно до рівня домагань студента, що стимулює останнього реально оцінювати свій рівень навчальних досягнень; зосередженість викладача на

студентові та взаємовплив поглядів.

Це сприяло тому, що ми визначали тип темпераменту студента і відповідно до нього формулювали текст запитання: для студента з холеричним типом темпераменту ми питання формулювали в подовженій формі, для флегматичного і меланхолічного – у короткій формі. Це зрівнювало їх у часі, який затрачався на відповідь. Перед початком тестування ми проводили вступну стислу консультацію за темою, яка піддавалась тестуванню. Такі заходи сприяли покращенню результатів тестування.

Висновок. Впровадження комп'ютерного тестування забезпечує достовірність оцінювання навчальних досягнень студентів.

Перспективи подальших досліджень. Наші подальші дослідження будуть спрямовані на вдосконалення методики комп'ютерного тестування, і в першу чергу зусилля будуть спрямовані на модернізацію тестів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беспалько В.П. Основы теории педагогических систем / В. П. Беспалько. – Воронеж: Изд. Воронежского ун-та, 1977. – 307 с.
2. Бондаревская Е.В. Теория и практика личностно-ориентированного образования / Е.В. Бондаревская. – Ростов-на-Дону: Из-во РПУ, 2000. – 352с.
3. Булах І.Є. Система управління якістю медичної освіти в Україні: монографія / І.Є. Булах, О.П. Волосовець, Ю.В. Вороненко [та ін.]. — Д., “Арт-Прес”, 2003. – 212 с.
4. Лернер И.Я. Качества знаний учащихся? Какими они должны быть? /И.Я.Лернер. – М.: Знания, 1978. – 112 с.
5. Лузан П.Г. Активізація навчання студентів / П.Г. Лузан. – К.: Наукметодцентр агроосвіти, 1999. – 216 с.
6. Якиманская И.С. Технология личностно-ориентированного обучения в современной школе / И.С. Якиманская. – М.: Сентябрь, 2000. – 176 с.

Н.Д. ОСТРОВСКАЯ. ОЦЕНИВАНИЕ УЧЕБНЫХ ДОСТИЖЕНИЙ БУДУЩИХ АГРАРНИКОВ МЕТОДОМ КОМПЬЮТЕРНОГО ТЕСТИРОВАНИЯ НА ЗАНЯТИЯХ ОБЩЕСТВЕННЫХ ДИСЦИПЛИН

Резюме. В статье рассматриваются вопросы повышения качества оценивания учебных достижений будущих аграрников на занятиях общественных дисциплин. Поданы особенности компьютерного тестирования, возможности дифференциации и индивидуализации тестов с учётом типов темперамента студента. Начерчены перспективы дальнейшего усовершенствования метода компьютерного тестирования.

Ключевые слова: будущие аграрники, общественные дисциплины, тесты, компьютерное тестирование, недостатки компьютерного тестирования, оценивание.

N.D.OSTROVSKAY. EVALUATION OF EDUCATIONAL ACHIEVEMENTS OF FUTURE SQUIREARCHIES BY METHOD OF COMPUTER TESTING ON EMPLOYMENTS FROM PUBLIC DISCIPLINES

The summary. In the article the questions of upgrading evaluation of educational achievements of future squirearchies are examined on employments from public disciplines. The features of the computer testing, possibility of differentiation, are given individualizations of tests, taking into account the types of temperament of student. The prospects of subsequent perfection of method of the computer testing are drawn.

Key words: future squirearchies, public disciplines, tests, computer testing, lacks of the computer testing, evaluation.

Одержано редакцією 27.02.2013 р.